

Απο-στάσεις

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΥ

Οικονομική αποανάπτυξη

Εδώ και χρόνια εκδίδεται στη Γαλλία μια εξαμηνιαία επιθεώρηση θεωρητικού χαρακτήρα, που ασκεί κριτική στον οικονομισμό και τον εργαλειοκρατικό ορθολογισμό και προωθεί την ιδέα της αποανάπτυξης απέναντι στα αδιέξοδα του φιλελευθερισμού και της παγκοσμιοποίησης: ένα είδος αντιωφελμιστικού κινήματος στις κοινωνικές επιστήμες.

Φαντάζει ουτοπικό, αρχικώς, αλλά δεν είναι: έτσι τουλάχιστον δείχνει η πορεία των κοινωνιών, που αφήνονται να εξουσιάζονται από ευάριθμους «αντιπροσώπους» τους, χωρίς να ασκούν οι ίδιες κάποια πολιτική. Έχουν, ασμένως λες, εκχωρήσει τον δημόσιο χαρακτήρα τους στο κράτος το οποίο πράττει κατά δική του και μόνο βούληση.

Στη Γαλλία θεωρούν ότι ήλθε η ώρα να πάρουν οι κοινωνίες τα ηνία. Οχι άλλη ανάπτυξη, λένε. Πού θα οδηγήσει; Στην εξάντληση της ενέργειας, στο ξέσπασμα πολέμων και ασθενειών, στην καταστροφή της ατμόσφαιρας, του πλανήτη όλου.

Για να πάρουν όμως τα ηνία στα χέρια οι κοινωνίες πρέπει πρώτα να πάρουν μέρος στην πολιτική, να ασκούν οι ίδιες πολιτική. Και για να γίνει αυτό χρειάζεται να αλλάξει το πολιτικό σύστημα, να γίνει πραγματικά

αντιπροσωπευτικό και όχι αυτό το μρόφωμα που είναι σήμερα. «Για να χαρακτηριστεί ένα σύστημα αντιπροσωπευτικό πρέπει η ιδιότητα του εντολέα να ανήκει στο σώμα της κοινωνίας. Πρέπει δηλαδή η κοινωνία να αποβάλει το καθεστώς του ιδιώτη και να συγκροτηθεί σε δήμο, σε διαρκή θεσμό της πολιτείας ο οποίος να βουλεύεται για τις αρμοδιότητες που προσήκουν στην ιδιότητα του εντολέα. Στο πλαίσιο αυτό ο δήμος-εντολέας καθορίζει το περιεχόμενο της εντολής, ελέγχει, υπάγει στη δικαιοσύνη τον εντολοδόχο, ανακαλεί ελευθέρως την εντολή και πολλά άλλα» (Γ. Κοττογιώργης, «Η δημοκρατία ως ελευθερία» «Πατάκης»).

Το αντιωφελμιστικό κίνημα φαίνεται να επιχειρεί την εξωθεσμική (γιατί δεν μπορεί αλλιώς) συνάντηση της κοινωνίας με την πολιτική, έστω μέσα από ένα περιοδικό.

Κάτι ανάλογο θα έπρεπε να επιχειρήσει η διανοήση, της Αριστεράς κυρίως, στην Ελλάδα και στο ίδιο πνεύμα οφείλει να κινηθεί και ο Τύπος, για την κρίση του οποίου τόσα εγράφησαν εσχάτως.

Διότι δεν είναι όλα ορθολογισμός και

συμφέρον, τα δύο αυτά εξάλλου οδηγούσαν σε μια αχαλίνωτη ανάπτυξη, που με τη σειρά της οδηγεί προς την καταστροφή εάν δεν ανακοπεί, εάν δεν οικειωθεί την ηπιότητα, τουλάχιστον. Διότι η καλπάζουσα, η θριαμβεύουσα οικονομία το μόνο που έχει καταφέρει είναι να αιχμαλωτίσει τον άνθρωπο σε καταναλωτική μανία, αλλά ταυτόχρονα και σε μανιοκατάθλιψη, μιας και οι επιθυμίες του παραμένουν εικονικές ενώ η πραγματικότητα τον συνθλίβει.

Αλλοι αποφασίζουν για τις τύχες δεχόμεστε (είναι ειρωνικό το ότι το αρνούμεθα μόνο στις παρές, στα σπίτια, στα καφενεία κ.λπ.). Ο λαϊκός θυμός οφείλει να καταπραυνθεί σ' έναν θεσμό που γνωρίζει να αντιστέκεται, να αμφισβητεί, να εξεγείρεται απέναντι σε κάθε εξουσιαστική αυθαιρεσία, να υπερασπίζεται την αξιοπρέπεια της λαϊκότητας, να υπερβαίνεται του πολιτισμικού σύμπατος της μητρικής γλώσσας, που όλοι κληρονομούμε και ουδείς -ισμός είναι σε θέση να τον αφανίσει. Μπορεί μεν στην καθημερινότητα να φαίνεται ότι ο ένας πολεμά να επικρατή-

σει επί του άλλου, αλλά στην ίδια καθημερινότητα στίβουν ο έρωτας, η φιλία, η ανιδιοτελής ανταλλαγή δώρων και άλλες μικρές σχέσεις, που, όμως, μας σώζουν από τη σχιζοφρένεια.

Υπάρχουν μικρές στιγμές που δεν χειραγωγούνται από οποιαδήποτε εξουσία.

Αυτές οι μικρές στιγμές εάν μπορούσαν να εξακτινωθούν θα άλλαζε το πολιτικό τοπίο, η πολιτική συνείδηση, πιθανώς. Θα έλαμπαν ο πραγματικός πολιτικός ρόλος και η σημασία της κοινωνίας στη λήψη αποφάσεων στην άσκηση πολιτικής. Τα ξέρουν (;) καλά όλα αυτά Τύπος και Αριστερά, δεν τα αναδεικνύουν όμως διότι πιθανώς φοβούνται ότι θα χάσουν τα έως τούδε οφέλη που έχουν αποκομίσει από τη διαίωση αυτού του συστήματος (ματαιόδοξα οφέλη, σ' άλλως, πάντα όμως αντικοινωνικά πάντα).

Όσος κυνικός ωφελμισμός κι αν επικρατεί πάντα κάπου υπάρχουν η αγάπη και η αρετή, πάντα κάπου υπάρχουν ακόμη άνθρωποι και, ευτυχώς, λάμπουν ακόμη σε πείσμα των εξουσιοκρατών, εξουσιολόγων, εξουσιολόγων κ.λπ. Αποανάπτυξη; Καθόλου άσχημα δεν ακούγεται...

Stamg@enet.gr